

ZAGADNIENIE 10

Rozwój opery w XVIII w.

1) Opera późnobarokowa

- a) opera neapolitańska, cechy, przedstawiciele – patrz **zagadnienie 7**

2) Opera w okresie przejściowym między barokiem a klasycyzmem

- a) styl galant w operze – patrz **zagadnienie 9**

- b) reforma opery Ch. W. Glucka – patrz j.w.

- c) singspiel, cechy gatunku, przedstawiciele – patrz **zagadnienie 7**

3) Opera klasyczna

- a) twórczość operowa J. Haydna (mało znana, częściowo w stylu szkoły neapolitańskiej; tworzył na zamówienie książąt Esterhazy, wiele oper spłonęło podczas pożaru pałacu książąt w 1768 i 1776 r., tytuły oper: *Acide*, *La canterina*, *Lo speziale*, *Le pescatrici*)

- b) opery W.A. Mozarta – **opery buffa**: *La finta semplice*, *La finta giardiniera*, *Così fan tutte*, *Wesele Figara*; pierwszą operę napisał Mozart w wieku 12 lat (*La finta semplice*), początkowo wzorował się na operze neapolitańskiej, o czym świadczy wyeksponowanie głosów solowych, popisowy charakter arii i łańcuchowe finały tzn. naprzemienne występowanie partii solowych i zespołowych; późniejsze opery buffa, np. *Wesele Figara*, obok arii zawierają liczne partie zespołowe, wzrasta w nich także rola orkiestry; **opery seria**: *Mitridate re di Ponto*, *Idomeneo re di Creta*, *La clemenza di Tito* to również dzieła nawiązujące do szkoły neapolitańskiej, nacisk położył w nich Mozart na arie, nierzadko rozbudowane, choć stopniowo pozbawiane nadmiaru koloratury; rodzajem opery odznaczającej się cechami **opery seria i buffa** jednocześnie jest *Don Giovanni*, realizacja niektórych el. reformy Glucka (uwertura nastrojem zapowiada dramatyczne zakończenie opery i wprowadza prezentowane później tematy; Mozart buduje większe spójne sceny np. scena zabójstwa Komandora, scena balu; istotniejsza staje się orkiestra; w scenie balu 3 zespoły grające 3 różne tańce w różnym metrum – 3 stany na balu; **singspiele**: *Bastien i Bastienne*, *Zaida*, *Urowadzenie z Seraju*, *Czarodziejski flet*, to dzieła pisane do libretta w języku niemieckim, z dialogami mówionymi zamiast recytatywów, obok arii pojawiają się pieśni, obecność motywów przypominających, kunsztowne potraktowanie partii orkiestry, np. w uwerturze do *Czarodziejskiego fletu* wprowadził Mozart fugę; dzieło to stanowi zapowiedź romantycznej opery, w której przeciwstawiane są sobie dwa światy: realny i fantastyczny

- c) *Fidelio* Beethovena jako zapowiedź opery romantycznej (opera ta nie ma większego znaczenia w twórczości kompozytora, powstała już XIX stuleciu – w 1805 r. i potem jeszcze dwukrotnie była przerabiana; tematyka tego utworu, rodzaj nastrojowości i brzmienie orkiestry symfonicznej wykazują wiele cech typowych dla romantyzmu)

4) Podsumowanie; wpływ XVIII-wiecznej opery na twórczość kompozytorów następných epok

- a) wpływy szkoły neapolitańskiej w operach G. Rossiniego, G. Donizettiego, V. Belliniego

- b) wpływ niemieckiego singspielu na powstanie niemieckiej opery narodowej w XIX w. (C.M. Weber)

- c) twórczość Beethovena jako pomost pomiędzy epoką klasycyzmu i romantyzmu